

**ДІЯЛЬНІСТЬ НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВИХ ІНСТИТУТІВ
У СУЧАСНИХ УМОВАХ ВІТЧИЗНЯНОЇ ЕКОНОМІКИ**

У статті досліджено сучасні тенденції розвитку небанківських фінансових інститутів в Україні. Визначено важливі проблеми, що стримують подальший розвиток інститутів вітчизняного небанківського сектору, а також запропоновано основні напрями їх подолання.

Ключові слова: небанківські фінансові інститути, страхові компанії, недержавні пенсійні фонди, інститути спільного інвестування, кредитні спілки, ломбарди.

O.M. GLADCHUK, S.S. KUCHERIVSKA
Yuriy Fedkovich Chernitsi national university

**ACTIVITY OF NON-BANKING FINANCIAL INSTITUTES IN MODERN CONDITIONS OF UKRAINIAN
ECONOMY**

Abstract – The aim of the research is to study the functioning of non-banking financial institutions in Ukraine, research and identify major problems of their activities and propose main directions of improvement measures for non-banking financial institutions in Ukraine.

The authors analyzes the contemporary trends in the development of non-banking financial institutions in Ukraine. Basic approaches are considered in relation to interpretation of concept non-banking financial institutes and their place and value are analysed in development of financial intermidation. The reasons of foundation of non-banking financial institutions which accumulate money resources of individual investors acting as subjects of the financial market and also invest in various economic projects, providing economic growth in Ukraine, are analyzed in it. Also in the article the specific of functioning of non-banking financial institutions at the financial market of Ukraine and basic progress and co-operating trends with the real sector of economy are analyzed. The degree of development of non-banking financial institutions is found out in the context of research of insurance companies, private pension funds, institutes of the joint investing and credit unions in our country.

Authors defines the state policies, which should help the further development of the Ukrainian market of non-banking financial services. Numbers of measures is offered in relation to the improvement of activity of this financial institutes with the aim of financial stability providing.

Keywords: non-banking financial institutions, insurance companies, private pension funds, institutes of the joint investing, credit unions, pawnshops.

Вступ

Підвищення ефективності функціонування фінансового ринку, національної економіки та добробуту суспільства багато в чому залежить від рівня розвитку фінансових установ загалом, і небанківських фінансових інститутів зокрема. Банківський сектор України з його тривалою історією функціонування продовжує відігравати головну роль у забезпеченні економіки фінансовими ресурсами. Водночас роль небанківських фінансових інститутів залишається досить обмеженою. Однак сьогодні, коли національна економіка потребує довгострокового і недорогого капіталу для забезпечення інноваційних процесів, суттєво підвищується роль саме небанківських фінансових інститутів, акумульовані фінансові ресурси яких слугують додатковим ефективним джерелом економічного зростання в країні. При цьому слід пам'ятати, що сама по собі наявність фінансових інститутів не забезпечує процвітання економіки, не менш важливими є умови їх виникнення та розвитку, а інколи, і використання. У зв'язку з цим важливо дослідити особливості діяльності небанківських фінансових інститутів України.

Дослідженню проблем становлення і розвитку інституту фінансового посередництва загалом і небанківських фінансових інститутів зокрема, присвячені роботи багатьох вітчизняних науковців. Безпосередньо дослідженням проблем функціонування страхових компаній в Україні займалися такі вчені: В. Базилевич, Н. Внукова, О. Гаманкова, С. Осадець, В. Фурман та інші. Окремі аспекти діяльності кредитних спілок вивчали М. Аліман, С. Бабенко, В. Гончаренко, А. Оленчик, М. Малік, П. Саблук та інші. Проблеми розвитку недержавних пенсійних фондів в Україні досліджували О. Василик, С. Юрій, О. Ткач та інші. Загалом функціонування небанківських фінансових інститутів в Україні вивчали З. Ватаманюк, О. Дорош, І. Каракулова, І. Школьник. Однак підвищення значення небанківських фінансових інститутів в процесах подальшої трансформації вітчизняного фінансового ринку і фінансування національної економіки зумовлюють необхідність їх подальшого системного дослідження.

Метою даної статті є вивчення і оцінка стану функціонування небанківських фінансових інститутів в Україні, в сучасних умовах, дослідження та визначення основних проблем в їх діяльності та розробка пропозицій щодо вдосконалення діяльності вітчизняних небанківських фінансових інститутів.

Виклад основного матеріалу

Небанківські фінансові інститути як окрема ланка кредитної системи почали формуватися у середині XIX століття, хоча характерні для них операції, здійснювалися торговцями, лихварями, фінансовими і банківськими установами ще й набагато раніше. Внаслідок індустріального розвитку

суспільства розподіл праці виникає і у сфері надання фінансових послуг. Банки зосередили увагу на послугах найбільшого попиту. Відповідно сегмент ризикових послуг фінансового ринку почали заповнювати різні небанківські фінансові інститути. Різноманітні видів небанківських фінансових установ є однією з ознак розвиненості фінансової системи країни. Відтак, розвиток небанківського фінансового сектору можна розглядати як важливий чинник удосконалення фінансових відносин у країні. Збільшення видів та кількості професійних учасників фінансового ринку сприяє загостренню конкуренції між ними та призводить до зниження ціни на фінансові послуги та вартості інвестиційного капіталу [1].

Небанківські фінансові інститути визначено нами як сукупність інститутів небанківського сектора, що провадять діяльність у сфері надання вузькоспеціалізованих фінансових послуг щодо задоволення різноманітних індивідуалізованих коротко-, середньо- та довгострокових потреб у фінансових ресурсах домогосподарств та суб'єктів господарювання відповідно до чинного законодавства в їх взаємозв'язку та взаємозалежності в межах фінансового сектору країни. До небанківських фінансових інститутів відносять інститути спільного інвестування, страхові компанії, кредитні спілки, ломбарди, недержавні пенсійні фонди, лізингові та факторингові компанії [2].

Діяльність небанківських фінансових інститутів суттєво відрізняється від діяльності банків. Серед основних відмінностей – вузька спеціалізація, реалізація за рахунок неї небанківських послуг (за наявності дозволу держави – окремих банківських), відсутність безпосереднього впливу на формування пропозиції грошей на ринку, а також більший ризик порівняно з операціями банків [3].

На сьогодні сектор небанківських фінансових інститутів в Україні хоча і кількісно значний (всього станом на 01.01.2013 р. – 3109), однак малопотужний, відповідно участь цих установ у наданні фінансових послуг залишається майже непомітною. В той же час позитивна динаміка у розвитку багатьох сегментів фінансового ринку свідчить про їх вагомий потенціал та можливості його використання у майбутньому для забезпечення економічного зростання в країні. У передкризовий період небанківські фінансові інститути активно розвивались та почали відігравати більш вагомий роль у фінансовій системі України. Найбільш динамічного розвитку в країні набула діяльність страхових компаній, інститутів спільного інвестування, кредитних спілок, ломбардів та недержавних пенсійних фондів [4]. Але при цьому їх розвиток має дискретний та фрагментарний характер, що проявляється в значній нерівномірності обсягів активів, структурі та якості наданих послуг, територіального розміщення і, як наслідок, невідповідності зростаючим потребам національної економіки.

За результатами аналізу діяльності небанківських фінансових інститутів в Україні за останні роки можна зробити наступні висновки. Кількість небанківських фінансових інститутів на вітчизняному фінансовому ринку є досить великою. Найбільшими темпами зростає кількість інститутів спільного інвестування в Україні (zareestrovano 1570 ICI станом на 30.03. 2013 р., а от ICI, що досягли нормативу мінімального розміру капіталу, було 1213, тоді як лише у 2005 р. їх було 165), це можна пояснити, по-перше, початковим етапом їх розвитку, який носить переважно екстенсивний характер, а також значною «тінізацією» їх діяльності, адже переважна більшість даних інститутів створена у формі венчурних фондів, що здійснюють свою діяльність у закритому порядку [5].

Інші небанківські фінансові інститути протягом останніх п'яти років суттєво не змінювались у своїй кількісній характеристиці. Трохи зменшилась кількість страхових компаній (414) та кредитних спілок (617), що зумовлено наслідками економічної кризи для даних інститутів, адже страхові компанії і кредитні спілки, які мали невідповідно сформовані портфелі своїх активів, не змогли подолати випробування економічною кризою. А от період нестабільності вітчизняної економіки для ломбардів був навпаки сприятливим, адже саме за таких умов зростає попит на їхні послуги, тому кількість ломбардів на кінець 2012 р. зросла до 466, проти 322 у 2005 р. Кількість недержавних пенсійних фондів за станом на 30.12.2012 р. складала 94.

За даними єдиного для всіх небанківських інститутів наглядового органу – Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (Нацфінпослуг) – серед небанківських фінансових інститутів за обсягами активів (таблиця 1) лідирують інститути спільного інвестування, розмір сукупної вартості їх активів станом на 30.03.2013 р. становив 158 327,73 млн грн. Ці інститути демонструють стрімке зростання активів впродовж 2007–2012 рр., проте частка венчурних фондів у їх активах складає 93,4%, що свідчить про значну закритість вітчизняного ринку спільного інвестування.

Друге місце за величиною активів займають страхові компанії, оскільки розмір їхніх активів станом на 30.12.2012 р. склав 56 224,7 млн грн, цей показник також демонструє поступову і позитивну динаміку за останні роки, що свідчить про поступовий розвиток страхового ринку України, який не зважаючи на нестабільність фінансової системи продовжує ефективно працювати і якісно розвиватись.

Найменшу величину активів з усіх небанківських фінансових інститутів мають ломбарди – 1 433,3 млн грн і недержавні пенсійні фонди (НПФ) – 1 660,1 млн грн. Ломбарди внаслідок економічної природи своєї діяльності не можуть володіти значними активами, але їх діяльність є незамінною в функціонуванні будь-якої економіки. Недержавні пенсійні фонди стали одними з тих вітчизняних інститутів небанківського сектору, на які економічна криза здійснила найбільший вплив. Не набули великого розвитку в Україні й кредитні спілки, розмір активів яких склав 2 656,9 млн грн [6].

Звичайно, навіть, якщо порівняти загальні активи всіх небанківських фінансових інститутів (201236 млн грн станом на 01.01.2013 р.) з активами вітчизняної банківської системи (18% активів банків), то стане зрозуміло, що інститути небанківського сектору ще не отримали достатнього розвитку в Україні,

але цю ситуацію можна розглядати і з позитивної сторони, адже існують достатньо великі потенційні можливості для подальшого зростання і розвитку даних інститутів при заповненні ними наявних ніш при наданні фінансових послуг своїм клієнтам.

Таблиця 1

Розмір активів вітчизняних фінансових інститутів та номінального ВВП, млн грн. [5–7]

Роки	Активи страхових компаній	Активи кредитних спілок	Активи НПФ	Активи ІСІ	Активи ломбардів	Активи банків	Номінальний ВВП
2005	20 920,1	1 938,4	46,2	6 903,8	417,6	210 804	128 870
2006	23 994,6	3 241,2	137,1	17 027,3	568,7	315 706	159 080
2007	32 213,0	5 260,6	281,0	40 780,4	367,7	599 396	214 883
2008	41 930,5	6 064,9	612,2	63 265,1	525,3	926 086	252 670
2009	41 970,1	4 218,0	857,9	82 540,9	618,9	880 302	259 908
2010	45 234,6	3 432,2	1 144,3	105 826,5	888,2	942 088	307 278
2011	48 122,7	2 386,5	1 386,9	126 789,6	1 203,8	1 054 280	364 083
2012	56 224,7	2 656,9	1 660,1	139 261,0	1 433,3	1 127 192	359 100

Проведені дослідження підтверджують наявність тісного взаємозв'язку між рівнем зростання ВВП і розвитком небанківських фінансових інститутів. Основним каналом впливу виступає інвестиційна діяльність вищезазначених фінансових посередників, а від структури їхніх активів залежить механізм впливу на економічний розвиток країни.

Вплив небанківських фінансових інститутів на економічний розвиток країни також можна показати шляхом відображення обсягів їх інвестицій у різноманітні фінансові інструменти та фінансові ресурси (рис. 1). Цей вплив відбувається прямо чи опосередковано через банківську систему, державний бюджет та фондовий ринок. Якщо до 2007 р. основна частка активів припадала на депозити, то після 2008 р. спостерігається перерозподіл у бік акцій та облігацій.

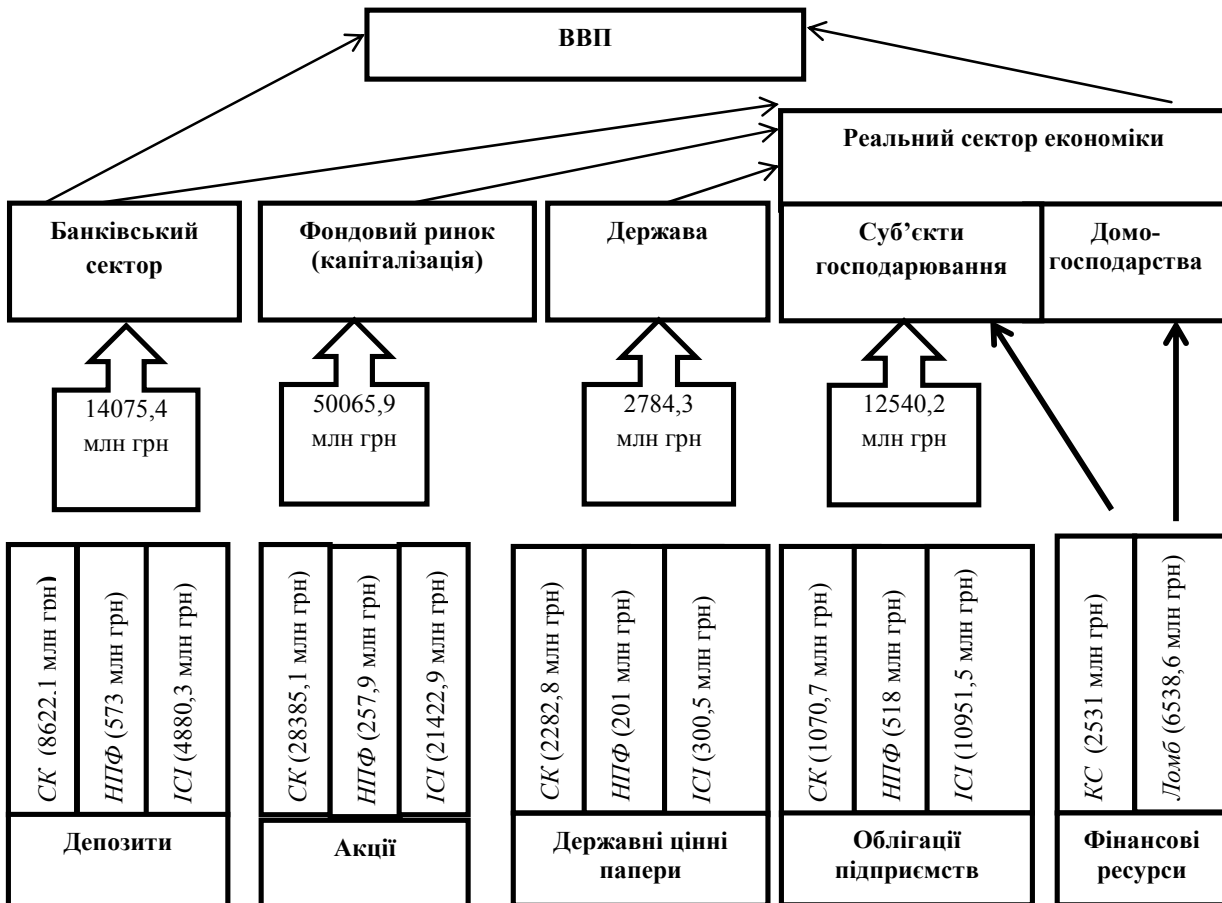

Рис. 1. Вплив небанківських фінансових інститутів на економічний розвиток України (розраховано за показниками 2012 р.) [5–9]

Небанківський фінансовий сектор економіки України як інституційний суб'єкт фінансового ринку на нинішньому етапі розвитку є малопотужним. Серед основних причин слабого розвитку небанківських

фінансових інститутів в Україні можна виділити зовнішні, які зумовлені несприятливим економіко-інституційним середовищем, та внутрішні, пов'язані з недоліками організаційно-економічних механізмів функціонування самих небанківських фінансових інститутів. Крім недоліків самої внутрішньої організації їх діяльності, слід відзначити низький рівень капіталізації та фінансової стійкості небанківських фінансових інститутів внаслідок чого вони більшою мірою схильні до ризиків. Інститути небанківського фінансового сектору надають обмежений спектр послуг певному колу клієнтів, відчувають дефіцит висококваліфікованих кадрів, характеризуються високим ступенем ризикованості у проведенні фінансових операцій.

Серед основних причин слабого розвитку небанківських фінансових інститутів в Україні можна виділити зовнішні, які зумовлені несприятливим економіко-інституційним середовищем, та внутрішні, пов'язані з недоліками організаційно-економічних механізмів функціонування самих небанківських фінансових інститутів. Найбільшою проблемою небанківських фінансових інститутів в Україні є революційний підхід їх формування, за якого інститути у відносно короткий період були імплантовані у національне середовище, не враховуючи ментальну інертність, культуру бізнесу, історичні передумови. На це вказує низький рівень довіри до таких інститутів. Для прикладу – досить складне формування інституту страхових брокерів в Україні, частка яких в загальному обсязі страхових послуг зовсім незначна. При цьому є країни, де страховий ринок високо розвинутий при тому, що страхові брокери відсутні. Недоліки внутрішньої організації та управління діяльністю призводять до низького рівня капіталізації та фінансової стійкості небанківських фінансових інститутів внаслідок чого вони більшою мірою схильні до ризиків. Інститути небанківського фінансового сектору надають обмежений спектр послуг певному колу клієнтів, відчувають дефіцит висококваліфікованих кадрів, характеризуються високим ступенем ризикованості у проведенні фінансових операцій.

Розвиток та розширення спектру небанківських фінансових послуг створили умови для активного залучення до даних ринків споживачів, які зазвичай не мають достатньої інформації та необхідних знань про особливості та споживчі характеристики фінансових послуг. У процесі вибору послуги вони не завжди могли оцінити рівень ризиків і можливі наслідки набуття додаткових фінансових зобов'язань. На нашу думку, значущий аспект став однією з основних передумов розвитку негативних тенденцій, пов'язаних з невиконанням клієнтами небанківських фінансових установ своїх зобов'язань в умовах економічної кризи.

Іншим чинником, що обумовив негативні тенденції у небанківському фінансовому секторі є недосконале правове середовище та вади державного регулювання. Нормативно-правова база, що покликана регулювати різні аспекти професійної діяльності на фінансовому ринку, є досить суперечливою та не повністю сформованою.

Основними проблемами, що стримують зокрема подальший розвиток кредитних спілок в Україні є: відсутність ефективних механізмів рефінансування кредитних спілок та системи гарантування вкладів їх членів; низький рівень капіталізації та нестійкий фінансовий стан значної кількості кредитних спілок; відсутність дієвого механізму підтримки фінансової стабільності даних фінансових інститутів.

Найбільш суттєвими проблемами, що спричинили негативний вплив на розвиток страхових компаній є: низька платоспроможність потенційних споживачів страхових послуг і їх недовіра до інституту страхування; шахрайство та нехтування правами страхувальників з боку окремих страховиків. В Україні до цього часу не створені законодавчі засади для впровадження інвестиційного та обов'язкового медичного і пенсійного страхування. Рівень капіталізації більшості страхових компаній залишається вкрай низьким. Страхові послуги продовжують використовуватися підприємцями з метою ухилення від сплати податків. Існує недобросовісна конкуренція, зокрема й щодо тарифікації окремих видів страхових послуг.

Негативними чинниками, що впливають на розвиток недержавних пенсійних фондів, є: призупинення пенсійної реформи у частині запровадження накопичувальної пенсійної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування; дефіцит надійних фінансових інструментів для інвестування коштів пенсійних фондів та існування необґрунтованих обмежень щодо інвестування накопичених коштів; недостатня інформаційна прозорість діяльності НПФ і компаній, що їх обслуговують; низький рівень довіри до цих інститутів з боку потенційних учасників НПФ.

Серед чинників, що стримують розвиток лізингових компаній в Україні, можна назвати: вади податкової політики, оскільки режим оподаткування ПДВ лізингової діяльності є дискримінаційним порівняно з банківською діяльністю, а також податкові обмеження щодо віднесення на валові витрати коштів, які витрачаються на страхування лізингових активів, суттєво збільшують ризики лізингодавців; обмеженість довгострокових фінансових ресурсів на внутрішньому ринку України, зокрема відсутність довгострокових джерел фінансування оновлення основних засобів бюджетними установами галузей соціальної інфраструктури та інших. Однак найбільш суттєвою проблемою, яка не дуже афішується органами влади є суттєве погіршення платоспроможності лізингоотримувачів в умовах фінансової кризи і, як наслідок, значне зростання питомої ваги проблемних лізингових договорів, що, у свою чергу, унеможлиблює реалізацію нових лізингових проектів.

Основними заходами поліпшення, що стосуються практично всіх сегментів ринку небанківських фінансових послуг, є удосконалення законодавства, забезпечення цивілізованого ефективного державного регулювання і нагляду за діяльністю інститутів, дотримання принципу прозорості діяльності як небанківських інститутів, так і Нацфінпослуг за рахунок запровадження системи оприлюднення зведеної

інформації про їх діяльність, що сприятиме підвищенню поінформованості і захисту прав користувачів фінансових послуг. Для врегулювання проблеми захисту прав споживачів Нацфінпослуг були розроблені «Концепція захисту прав споживачів небанківських фінансових послуг в Україні» та «Концепція запровадження пруденційного нагляду за небанківськими фінансовими установами». На основі зазначених документів визначено заходи щодо розвитку небанківських фінансових послуг, які дозволять привести національне законодавство у сфері захисту прав споживачів до відповідності законодавству Європейського Союзу. Реалізація заходів, передбачених даними документами, забезпечить реалізацію прав споживачів на достовірну інформацію, якість небанківських фінансових послуг, компенсацію завданих споживачам матеріальних збитків на ринках фінансових послуг. Зокрема передбачено сприяння утворенню громадських організацій захисту прав споживачів небанківських фінансових послуг; законодавче визначення терміну «споживач фінансових послуг»; встановлення санкцій до небанківських фінансових установ у разі порушення ними законодавства про захист прав споживачів; розробка стандартів надання небанківських фінансових послуг та ін.

На нашу думку, необхідними також є заходи щодо підвищення освіченості та поінформованості користувачів фінансових послуг. Зокрема, потрібно створити на веб-сторінках органів, що здійснюють державне регулювання, окремий розділ для висвітлення актуальних питань у сфері захисту прав споживачів. Потребує вдосконалення нормативно-правова база щодо розкриття інформації небанківськими фінансовими інститутами відповідно до стандартів IAIS, IOPS, законодавства Європейського Союзу, міжнародного досвіду з урахуванням вітчизняних економічних особливостей.

Основні заходи із вдосконалення діяльності небанківських фінансових інститутів в Україні повинні бути спрямовані на їх підтримку та розвиток, і включати напрями поліпшення діяльності як окремих фінансових інститутів так і всього небанківського сектору загалом.

Зокрема, поліпшення діяльності кредитних спілок можливе за умов:

- удосконалення системи управління кредитною спілкою шляхом підвищення ролі членів в управлінні, які мають депозитні вклади;
- переведення діяльності кредитних спілок на безготівкові розрахунки з ціллю здійснення податкового контролю та зменшення проведення тінювих операцій;
- створення фонду гарантування вкладів членів кредитних спілок, що водночас вимагає впровадження механізмів підтримки ліквідності шляхом рефінансування, створення стабілізаційного фонду, на уповноважених якого покладатимуться функції попередження банкрутства та захист в умовах фінансових труднощів;
- формування установ сервісної інфраструктури, які повинні надавати послуги кредитним спілкам у сфері навчання, мінімізації фінансових ризиків, управління ліквідністю.

Основні заходи із вдосконалення діяльності страхових компаній повинні бути спрямовані на:

- посилення контролю та підвищення кваліфікаційних вимог до страхових посередників;
- стимулювання інвестування у розробку та впровадження високотехнологічного устаткування, ресурсо- та енергозберігаючі технології, інфраструктуру тощо; адже, як показує практика, інвестиції в економіку за напрямками, визначеними урядом, у загальному обсязі страхових резервів не перевищують 0,3%;
- забезпечення гарантування страхових виплат (зокрема, страхування життя) у випадку банкрутства страхової компанії, що особливо актуально в умовах реформування пенсійної системи;
- посилення уваги наглядового органу за ризиками страхових портфелів.

Подальший розвиток недержавних пенсійних фондів потребує:

- посилення роз'яснювальної роботи серед населення, роботодавців, профспілок щодо діяльності НПФ;
- запровадження податкових стимулів (звільнення від оподаткування коштів, перерахованих на недержавні пенсійні рахунки, відстрочення сплати податків та ін.) для суб'єктів господарювання;
- посилення контролю за дотриманням належного рівня власного капіталу адміністратора недержавного пенсійного фонду, вимог щодо диверсифікації та якості активів фондів;

Основні заходи для вдосконалення діяльності лізингових компаній:

- розвиток інфраструктури лізингу та активізація її використання учасниками фінансового ринку;
- запровадження механізму рефінансування портфелів лізингових угод.

Подальший розвиток та поліпшення функціонування інститутів спільного інвестування вимагають удосконалення механізмів та інструментів інвестування інститутів спільного інвестування, шляхом розвитку вітчизняного фондового ринку та створення нових сфер вкладання коштів.

Висновки

Отже, аналіз діяльності небанківських фінансових інститутів в Україні показав, що незважаючи на суттєве відставання за обсягами активів від банківського сектору, небанківські фінансові інститути можуть ефективно накопичувати та перерозподіляти фінансові ресурси на потреби економіки. Так зване «пробуксовування» розвитку небанківських фінансових інститутів буде тривати до тих пір, поки в економіці країни не буде достатніх умов для їх розвитку (обумовлених еволюцією економіки чи виваженою державною політикою). Як Структура активів небанківських фінансових інститутів відіграє першочергову роль для визначення їх місця на фінансовому ринку країни (чим більша частка цінних паперів в інвестиційному портфелі, тим більш незалежними є небанківські фінансові інститути від банківського

сектору). У цьому контексті важливо кількісно оцінити ступінь їхнього впливу на розвиток суб'єктів господарювання та розвиток економіки загалом, а також вплив різноманітних макроекономічних показників на їх функціонування, що може бути предметом подальших досліджень.

Література

1. Сідельник О.П. Позиціонування небанківських фінансових установ на ринку фінансових послуг як фактор підвищення їх конкурентоспроможності / О.П. Сідельник // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2011. – №2(1). – С. 237–241. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/VUbsNbU/2011_2/VUBSNBU11_p237-p241.pdf
2. Гладчук О.М. Небанківські фінансові інститути на фінансовому ринку України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / О.М. Гладчук. – К., 2010. – 20 с.
3. Тропіна В.Б. Фінансові посередники: основні тенденції розвитку в Україні / В.Б. Тропіна, Л.В. Лисяк // Економічний простір. – 2011. – № 50. – С. 178–184. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekpr/2011_50/statti/21.pdf
4. Бала О.І. Фінансове посередництво в Україні: сутність та види / О.І. Бала, О.І. Цізда // Науковий вісник НЛТУ України – 2010. – № 20.6. – С. 169–174. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvntu/20_6/169_Bala_20_6.pdf
5. Інформаційний сайт Української асоціації інвестиційного бізнесу: інформація про діяльність інститутів спільного інвестування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.uaib.com.ua>.
6. Інформаційний сайт Національної комісії що здійснює регулювання у сфері ринків фінансових послуг: інформація про діяльність небанківських фінансових установ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dfp.gov.ua>.
7. Інформаційний сайт Державного комітету статистики України: інформація про основні соціально-економічні показники розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
8. Бачо Р.Й. Роль небанківської системи в економічному зростанні України / Р.Й. Бачо, Г.Т. Шестак // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2012. – № 2 (14). – С. 275–280.
9. Гладчук О.М. Характеристика функціонування небанківських фінансових інститутів за допомогою економіко-математичного моделювання / О.М. Гладчук, С.С. Кучерівська, О.Ю. Вінничук // Науковий вісник Чернівецького національного університету. – 2013. – Вип. 560. – С. 330–337.

References

1. Sidelnyk O.P. Pozytionuvannya nebankivskykh finansovykh ustanov na rynku finansovykh poslug yak factor pidvyshchennia ykh konkurentospromozhnosti, *Visnyk Universytetu bankivskoi spravy Natsionalnogo banku Ukrainy*, 2011, No 2 (1), pp. 237-241. [elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/VUbsNbU/2011_2/VUBSNBU11_p237-p241.pdf
2. Gladchuk O.M. Nebankivski finansovi instytuty na finansovomu rynku Ukrainy, *avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ekon. Nauk : spets. 08.00.08 "Groshi, finansy i kredyt"*, Kyiv, 2010, pp. 20.
3. Tropina V.B., Lysiak L.V. Finansovi poserednyky: osnovni tendentsii rozvytku v Ukraini, *Ekonomichnyi prostir*, 2011, No 50, pp. 178-184. [elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekpr/2011_50/statti/21.pdf
4. Bala O.I., Tsizda O.I. Finansove poserednytstvo v Ukraini: sutnist ta vydy, *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, 2010, No 20.6., pp. 169-174. [elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvntu/20_6/169_Bala_20_6.pdf
5. Informatsiinui sait Ukrainskoi asotsiatsii investytsiinogo biznesu: informatsiia pro diialnist instytutiv spilnogo investuvannia [elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.uaib.com.ua>.
6. Informatsiinui sait Natsionalnoi komisii shcho zdiisniuie reguliuvannia u sferi ryнкiv finansovykh poslug: informatsiia pro diialnist nebankivskykh finansovykh ustanov. [elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.dfp.gov.ua>.
7. Informatsiinui sait Derzhavnogo komitetu statystyky Ukrainy: informatsiia pro osnovni sotsialno-ekonomichni pokaznyky rozvytku [elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
8. Bacho R.Y., Shestak G.T. Rol nebankivskoi systemy v ekonomichnomu zrostanti Ukrainy, *Visnyk Universytetu bankivskoi spravy Natsionalnogo banku Ukrainy*, 2012, No 2 (14), pp 275-280.
9. Gladchuk O.M., Kucherivska S.S., Vynnychuk O. Yu. Kharakterystyka funktsionuvannia nebankivskykh finansovykh instytutiv za dopomogoiu economico-matematychnogo modeliuвання, *Naukovyi visnyk Chernivetskogo nationalnogo universytetu*, 2013., No 650-652, pp.

Рецензія/Peer review : 25.6.2013 р.

Надрукована/Printed : 13.8.2013 р.

Рецензент: д.е.н., проф. декан економічного факультету, завідувач кафедри фінансів і кредиту Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича Нікіфоров П.О.